



**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. Aliqua certa notantur ad nostræ sententiæ explicationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

mortalis, sed actus Theologicus compatitur secum peccatum letale, quia peccatum mortale non expellitur nisi per actum supernaturalem, qualis non est actus Theologicus: ergo.

12 Confirmatur, quia si Deus creasset hominem in pura natura, neque illum eleuasset ad ordinem supernaturalem gratiæ, illum reliquisset sine dubio in summa miseria, quia homo ita constitutus infinitis quotidie implicaretur peccatis, ac miserijs, quæ minime ex sola natura possunt vitari, & nihilominus homo in tali statu posset habere actum Theologicum: ergo homo in pura natura etiam si haberet actum Theologiæ, non haberet beatitudinem.

13 Confirmatur secundo, quia Angelus & homo non sunt natura sua impeccabiles, sed egent gratia Dei distincta à dono creationis, ut non peccent etiam contra præcepta naturalia: ergo natura sua nullam possunt habere beatitudinem, nec beatitudo naturalis vlllo modo est possibilis; patet consequentia, quia hæc omnino excludit summam miseriam, quæ est peccatum.

14 Tertiò probatur, beatitudo esse non potest absque summa rectitudine voluntatis, sed hanc nec homo, nec Angelus habere potest absque gratia Dei distincta à dono creationis: ergo.

15 Quarta probatur, ad rationem beatitudinis, quæ propriè beatitudo dicitur, pertinet perpetua duratio, aut certe, si secundum Philosophum, perpetua duratio non requiritur, saltem est necessaria & diuturna; sed in homine considerato secundum suam naturam in hac vita nulla reperiri potest perpetua, neque diuturna operatio: ergo. Minor est certa: maiorem ita probo, beatitudo importat statum summæ felicitatis, sed status non est absque consistentia, quam non habet operatio cito transiens: ergo.

SECTIO II.

Aliqua certa notantur, ad nostra sententia explanationem.

16 **A**dvertendum est beatitudinis nomine insigniri vltimum, atque perfectissimum hominis bonum, cuius possessione homo dicitur felix, ac beatus, & cuius causa cætera appetenda, & persequenda iure optimo sapientes iudicarunt, ipsum autem non propter aliud, sed propter se solum hinc etiam extremum, & finis bonorum dicitur, & ut optime adnotat Læsius *ἐξαιτίας ὑπερταύτης*, extremum appetendorum, itaque hæc tria idem fere valent summum bonum, beatitudo, vltimus finis, quo sensu eloquentiæ parens Cicero, beatitudinem, omnium bonorum cumulum, ac finem quo satiatur nostri appetentis, ac desiderantis animi fundus, capacitasque completur adæquate, de qua quinque libros de finibus bonorum, & malorum, hoc est de summo hominis bono, & malo, quod enim est summum bonum hominis necessario est vltimus eius finis, quia propter ipsum cætera appetuntur, ipsum vero propter se, quia in re consistit ratio vltimi finis, in eo autem quod est summum hominis bonum necesse est consistere eius beatitudinem, quam *ἐπὶ δὲ ἀρετῆς* Græci vocant, quæ nihil aliud est, quam summi boni possessio, itaque tribus hisce vocibus ad idem significantibus passim vtuntur Scriptores, ad significandam felicitatem, quæ potest animum satia-

re, & quia dupliciter potest definiri in particulari, & in communi; prius illa in communi definienda est, ut ad definitionem illius in particulari descendamus.

Itaque beatitudo ut sic à formali, & obiectiva, à naturali, & supernaturali definitur, à D.Th. 1. part. quest. 26. art. 1. in corpore his verbis: Nihil enim aliud sub nomine beatitudinis intelligitur, nisi bonum perfectum intellectualis naturæ, quod aliter solet dici summum vel vltimum, dicitur bonum, quia beatitudo est finis, finis autem, ut asserit Arist. *libris Ethic.* & D. Thomas 1. 2. & magister in 2. est bonum & non malum, quia in finem omnes nostras operationes dirigimus in ipsum, quæ tendimus, atque nemo intendens, ad malum operatur: ergo finis bonum hominis debet esse: dicitur perfectum summum, aut vltimum, quia in sententia omnium DD. recte, ac catholice sentientium Deus est solus nostra beatitudo qui est ens summe, ac vltime perfectum: dicitur naturæ intellectualis, quia cætera entia non sunt capacia beatitudinis licet acquirant suum vltimum finem, v.g. lapis quando acquirit centrum, alio modo definit D. Thomas beatitudinem, 1. part. q. 62. art. 1. his verbis: beatitudo est vltima perfectio intellectualis creaturæ; ubi perfectio abstrahit ibi ab intrinseca, & extrinseca.

Primo, dividitur beatitudo, ut sic in formalem, & obiectivam, quas explicat, D. Thomas, 1. 2. quest. 3. art. 1. in corpore, his verbis; Respondeo dicendum quod sicut supra dictum est, finis dicitur dupliciter, vno modo ipsa res, quam cupimus adipisci, sicut avaro est finis pecunia; alio modo ipsa adeptio, aut possessio, sicut si dicatur, quod possessio pecuniæ est finis avari, primo ergo modo vltimus hominis finis est bonum increatum, scilicet Deus: secundo autem modo vltimus finis hominis est adeptio vltimi finis, vltimus autem finis vocatur beatitudo; sic Angelicus D. quod etiam repetit 1. part. quest. 62. art. 1. itaque beatitudo formalis est nihil aliud quam operatio informans creaturam intellectualem in quantum talem, quæ est acquisitio vltimi, seu perfecti boni, unde ipsa acquisitio in quantum refertur ac refunditur ipsum obiectum iure optimo appellari solet bonum perfectum ut quo, seu perfectio formalis; vocatur enim formalis, quia per modum formæ existit in creatura intellectuali, vel quia est ratio formalis acquirendi, & possidendi beatitudinem obiectivam, & ideo dicitur est operatio, quia obiecto beanti formaliter coniungitur.

Beatitudo obiectiva nihil aliud est, nisi bonum summum, vltimum, & perfectum, in quod tanquam in obiectum tendit beatitudo formalis, v.g. Deus, qui obijciendo se cognitione creaturæ beatificat creaturam, quod in hunc modum docet Læsius, *lib. 1. de summo bono*, beatitudo obiectiva est res ipsa extrinseca, in qua consistit summum bonum; summum enim bonum, & vltimus finis dicitur res ipsa, cuius possessione beati sumus, seu cuius vnione beatificamur; cum enim nulla res extrinseca nostrum bonum esse, aut nos beatos efficere possit, nisi nobis vnatur, & nos quodammodo afficiat, vtrumque necessario requiritur, nimirum ipsa res & illius rei nobiscum vnio, unde vtrumque nostra beatitudo, & summum bonum nostrum debet dici quamvis infinite perfectius nomen summi boni in rem ipsam quadret ac nomen beatitudinis, quam in rei ipsius possessionem

10 possessionem, & vnionem, sed adverte beatitudinem non dividi in obiectivam, & formalem tanquam in duas partes subiectivas, sive in duas species, quarum quaelibet per se sit integra, quaedam, & totalis beatitudo, sed tanquam in duas partes essentielles vnus totalis beatitudinis quæ ex vtraque integratur, vt sapientissime expressit D. Thom. 1. 2. *quaest.* 1. 1. *art.* 3. ad 3. vbi omnes hoc advertunt Expositores, præcipue Caietanus hic, & *quaest.* 1. *art.* 1. ad 2. D. Th. & ratio est quam nuper adduximus; enimvero sicut finis obiectivus non potest esse nobis bonus nisi nos sit, & non possit esse noster, nisi sit à nobis per aliquam operationem comparatus & assequutus; ideo ex ipso & ex assequutione eius componitur & integratur vna adæquata beatitudo, ad quam intentio agentis adæquate terminatur, & propter quam adæquate omnia operatur: Avarus enim non intendit pecuniam absolute, sed vt suam, & à se possessam, & intemperans non desiderat voluptatem veneream secundum se, sed vt à se comparatam, ita etiam beatitudo obiectiva nimirum Deus, non potest nos beatere, nisi nobis per formalem beatitudinem vnice coniungatur; vnde vt diximus ex vtraque integratur vna totalis beatitudo, nempe Deus vnus quem adæquate appetimus, in hoc igitur toto (vt optime advertit Egidius de representatione) composito distinguimus duas partes obiectum scilicet ipsum, quod nos beat, & adoptionem illius, qua formaliter beamur; priorem partem beatitudinem obiectivam appellamus, posteriorem autem vt dixi nominamus formalem, vtraque ita se habet, vt neutra sine altera possit beatere.

21 Cum hac divisione coincidit altera divisio, qua finem duplicem esse solet à DD. dici: nam primo dicitur finis qui, qui nihil aliud est quam res ipsa, in quam tendimus secundò dicitur finis quo, id est finis, vt adeptio, & hic est operatio, & quasi operatio quæ versatur circa rem ipsam, seu finem qui, ita vt ex ipso fine quo, nempe operatione, & fine qui, nempe re ipsa, fiat vnus integer finis, vt iam notavimus nuper, finis autem quo, ita coniungitur fini qui, & cum illo integratur vnum finem, vt finis quo, non referatur in finem qui, tamquam medium in finem, quo circa ex fine quo, & ex fine qui potest integrari vnus finis simpliciter ultimus qui ulterius non referatur in alium finem, omnis autem operatio non solum alterius potentia, sed etiam ipsius voluntatis comparatur cum suo obiecto vt finis quo, cum fine qui, & cum illo integratur vnum finem, & appetibile ipsius voluntatis, ita vt operatio, quæ est finis quo, non referatur in obiectum vt in finem integrum sui, sed potius cum illo integret vnum finem, & appetibile, ac proinde operatio, quæ versatur circa summum bonum, quod est Deus constituit cum ipso vnum ultimum finem appetibilem vt ultimum, & erit finis ultimus, quia erit adeptio finis ultimi; ex adeptione, & re adepta fit idem finis.

22 Secundò dividitur beatitudo vt sic in beatitudinem naturalem, & supernaturalem; supernaturalis est, quæ est supra omnia principia intrinseca creaturæ intellectualis, cui convenit, vt visio beatifica, quæ supra omnia hominis, & Angelic principia est, & ideo excedit naturam creatam, vnde nec ad eam pervenire potest creatura nisi ipsa divinitus elevetur, naturalis est illa quæ proportionem habet cum natura creata, & principijs

intrinsecis ipsius, ad quam creatura per suam naturalem virtutem potest pervenire: hanc divisionem docet D. Thom. 1. 2. *q.* 62. *art.* 1. in corpore, his verbis: est autem duplex hominis beatitudo sive felicitas, vna quidem proportionata humanæ naturæ, ad quam homo pervenire potest per principia suæ naturæ, alia autem principia, & naturam hominis excedens, ad quam homo sola divina virtute pervenire potest; eandem divisionem tradit ipse Angelicus D. 1. p. *q.* 62. *art.* 1. & in 3. *dist.* 23. *q.* 1. ad quartum, & *q.* 3. ad secundum; hanc divisionem probant omnes interpretes, D. Thom. Caietanus, Capreolus, P. Suarez in *met. dist.* 30. *sec.* 11. *num.* 11. & 26. & *tom. de Angelis lib.* 3. cum Scotus omnes Scotistæ, in 3. *quaest. Prologi ad 3. 2. questionis, in litera S.* quibus positis sit.

Prima conclusio: beatitudo formalis, & felicitas naturalis non consistit in habitu, seu in actione, seu operatione, hæc est contra sententiam Bonaventuræ, est tamen sententia expressa Aristotelis *lib.* 2. *magnorum moral. cap.* 10. vbi nostram conclusionem.

SECTIO III.

Nostra Sententia explicatur, & probatur.

Q Varta conclusio, Beatitudo formalis, & felicitas naturalis est possibilis: Probatur, primo autoritate Arist. *lib.* 2. *magnorum moralium*, vbi aperte, & evidenter defendit operationem creaturæ intellectualis esse beatitudinem, his verbis: Cum enim nobis sit tractatio de felicitate atque hanc definierimus, & dicamus actionem esse in vita perfecta. Et paulo post sic ait: Felicitas est actio, non habitus: idem asserit 1. *magnorum moralium, cap.* 4. His verbis: Ac ita felicitas fuerit finis in vltimo quodam, & actione, virtus autem animi habitus est, beatitudo autem est actio, & vltus virtutum eius, quod his verbis probat Aristoteles: Quod autem sit actio videre quis ex hoc potest, si quis enim dormiendo vitam agat, non solemus talem vilo modo felicem dicere. Quid clarius? Quod etiam exemplo Dei aperte confirmat 12. *Metaph. textu* 51. his verbis: Deus si nihil intelligit, sed ita se habet vt dormiens, quidnam præcellens erit. Idem repetit 1. *Ethicorum, cap.* 7. His verbis clarissimis: sed forsitan felicitatem quidem summum possibile dicere bonum ab vniversis conceditur, hoc igitur fortasse fuerit, si opus hominis caperetur eodem modo cum hominis opus vitam quidem esse ponamus, & hanc ipsam operationem animæ, atque actus cum ratione; ac si diceret clarius: Felicitas seu beatitudo naturalis creaturæ sine dubio possibilem esse vniversi homines concedunt, summum nimirum hominis bonum, quod nihil aliud debet iudicari tale bonum esse, nisi perfecta animæ operatio summum bonum attingens, quod sine tergiversatione concedi debet, nisi perfectionis excellentia, ac præstantia huiusmodi operationis Deum attingentis ponderetur. Hic enim sensus est illorum verborum, germanus quidem, sed forsitan felicitatem quidem summum dicere bonum ab vniversis conceditur, hoc igitur fortasse fuerit si opus hominis caperetur; supra quæ verba Aristotelis sic ait Divus Thomas, nostramque aperte confirmat interpretatio nem. Igitur hominis est, inquit, aliqua operatio

F 3 propria